SKĄD BIORĄ SIĘ SKARBY? HISTORIA SKARBU SREBRNYCH MONET Z OKOLIC WAŁBRZYCHA

Posted on 27 maja 2024

Na tegorocznym plakacie Europejskich Dni Archeologii widnieją srebrne monety ze skarbu odkrytego przypadkowo w okolicach Wałbrzycha – w jakich okolicznościach je zakopano?

W latach 1425-1435 mieszkańcy Śląska – wówczas należącego do Luksemburgów, musieli zmierzyć się z nowym zagrożeniem. Wyprawy husyckie pustoszyły ziemie i łupiły majątki przetaczając się przez ziemie Czech i krajów ościennych. Być może wtedy właśnie ktoś postanowił wziąć 1385 srebrnych monet, przełożyć je do dwóch małych, glinianych garnków i zakopać u podnóża południowo-wschodniego stoku góry Chełmiec.

Monety były wyjątkowe pod względem jakości kruszcu. Nazywano je groszami praskimi, a w Polsce szerokimi lub czeskimi. Używano ich w obiegu pieniężnym nie tylko w Koronie Czeskiej, ale i w krajach ościennych, także w Polsce. Monety zakopane pod Chełmcem wybito w Kutnej Horze, mieście położonym w pobliżu złóż srebra, w którym od XIV wieku funkcjonowała mennica królewska.

77 sztuk monet zostało wybitych za panowania w Koronie Czeskiej Karola IV Luksemburskiego (panował w latach 1346-1378), a 1308 sztuk za panowania jego syna Wacława IV (panował w latach 1378-1419). Data śmierci tego drugiego zbiegła się z powstaniem husyckim. W 1419 roku tron Czech objął przyrodni brat Wacława - Zygmunt Luksemburski, którego husyci winili za śmierć Jana Husa – przywódcy ruchu dążącego do reform Kościoła. Głosił on tezy będące zapowiedzą powstania wyznań protestanckich – krytykował bogacący się kler i zbiurokratyzowanie Kościoła. Za swoje poglądy, które zebrały w Czechach pokaźne grono popleczników, został skazany na śmierć i spalony w 1415 roku na stosie pod murami Konstancji, gdzie odbywał się sobór. To właśnie Zygmunt Luksemburski, król niemiecki, nakazał stawić się Husowi na soborze, dając mu „list żelazny” gwarantujący bezpieczeństwo, który, jak się niedługo potem okazało, okazał się bezskuteczny wobec władzy duchownej.

W latach 1419-1434 Czechy stały się areną wewnętrznych walk pomiędzy husytami a katolikami, najpierw powstania husyckiego, następnie krucjat antyhusyckich podejmowanych przez Zygmunta Luksemburskiego, które spowodowały odwetowe wyprawy na tereny Austrii, Brandenburgii, Saksonii i Śląska.

Góra Chełmiec położona jest obok Wałbrzycha, który w tym okresie był miastem liczącym około 200 mieszkańców. W 1434 roku dobra wałbrzyskie kupił Herman von Czettritz, zwolennik husytów. Być może dlatego miasto nie zostało zniszczone.

Jak duży majątek ukryto u podnóża góry? Za 300 groszy praskich można było kupić konia, za 28 800 krakowską kamienicę, a zamek za 60 000. 1385 monet starczyłoby na wyposażenie rycerza albo 7 łanów ziemi.

Co stało się z właścicielem lub właścicielami monet? Czy byli to mieszkańcy Śląska uciekający przed wojną? A może to łup husycki? Płytkie zakopanie skarbu zdradza pośpiech ukrywającego. Nikt po niego nie wrócił. Został przypadkowo odkryty w 2016 roku, obecnie znajduje się w Centrum Nauki, Kultury i Sztuki Stara Kopalnia w Wałbrzychu i zdobi nasz plakat Europejskich Dni Archeologii 2024.

Z ramach tegorocznych obchodów Europejskich Dni Archeologii, w Centrum Nauki, Kultury i Sztuki Stara Kopalnia w Wałbrzychu, w sobotę 15 czerwca odbędzie się piknik średniowieczny. Wśród atrakcji przewidziane są pokazy walk, strzelanie w łuku i prezentacje dawnej mody. Uczestnicy zobaczą warsztat pisarza i garncarza. Piknik będzie okazją do wysłuchania opowieści o historii regionu oraz poznania tajników pracy archeologa. Cały program obchodów EDA w Centrum Nauki, Kultury i Sztuki Stara Kopalnia w Wałbrzychu dostępny jest tutaj.

Patronem medialnym Europejskich Dni Archeologii są: Polskie Radio S.A. i Archeologia Żywa.